

קידום פתרונות לאספקת אמוניה למשק לטווח הקצר והארוך

הצעה להחלטה

מחליטים, בהמשך להחלטה מס' 766 מיום 6 באוקטובר 2013 שעניינה "הקמת מפעל לייצור אמוניה במישור רותם" ובהמשך להצעות שהוגשו במסגרת הקול הקורא שפרסם משרד האוצר לתכנית למתן פתרון לטווח הארוך בנושא אספקה שוטפת של אמוניה לצרכי תעשיית הדשנים ולצרכי משק אחרים ולאחר בחינת ההיתכנות של כל אחת מההצעות, ובהתחשב בהצעת חברת חיפה כימיקלים (להלן – החברה) לקדם פתרון לאספקת אמוניה לטווח הקצר באמצעות אניות קטנות והזרמה ישירה בצנרת קיימת למפעלים ללא שימוש במיכל הקיים, ובהתחשב בהצעות לקדם פתרון לאספקת אמוניה לטווח הארוך, באמצעות הקמת מפעל במישור רותם והקמת מקשר ימי מול חופי חיפה והכל בכפוף לכל דין, ובמטרה להביא לאספקה שוטפת של אמוניה:

א. הקמת המפעל במישור רותם:

לשם סיוע ליזום לקדם את התכנית להקמת מפעל תעשייתי הכולל ייצור אמוניה במישור רותם:

1. לרשום את הודעת משרד הכלכלה והתעשייה כי דן ונתן את המלצתו בבקשה למתן המלצה לרשות מקרקעי ישראל להענקת פטור מעסקה במקרקעין בהתאם לסמכותו לפי תקנה 25 (5)(ב) לתקנות חובת המכרזים, התשנ"ג-1993 (להלן - תקנות חובת המכרזים) לחברת קויס טכנולוגיות בע"מ.
2. להנחות את רשות מקרקעי ישראל לבחון ולתת המלצתה להתקשרות למתן הסכם הרשאה לתכנון בפטור ממכרז, בכפוף לקבלת האישורים הנדרשים לפי כל דין לרבות תקנות חובת המכרזים וזאת בתוך 30 יום לאחר קבלת המלצת משרד הכלכלה והתעשייה כאמור בסעיף 1.
3. להנחות את יו"ר הוועדה המחוזית דרום לבצע את כלל הפעולות הנדרשות לקבלת החלטה של הוועדה המחוזית לגבי התכנית בהקדם האפשרי, בכפוף לכל דין.
4. בהמשך, ככל שתאושר התכנית על ידי הוועדה המחוזית לתכנון ובנייה מחוז דרום, להנחות את רשות מקרקעי ישראל לבחון ולתת המלצתה להתקשרות בהסכם פיתוח בפטור ממכרז בכפוף לקבלת האישורים הנדרשים לפי כל דין, בכפוף לתקנות חובת המכרזים ובכפוף לעמידה באבני דרך להקמת המפעל וזאת בתוך 60 ימים ממועד אישור התכנית.
5. להטיל על מפקד פיקוד העורף, במסגרת סמכותו, לקבוע דרישות לאמצעים שינקטו על ידי המפעל התעשייתי הכולל לייצור אמוניה, הנדרשות לשם מניעת סכנה לחיי אדם, לבריאותו או לרכוש בעת מצב מיוחד בעורף בתוך 30 יום ממועד קבלת החלטה זו ומתן אישור או התייחסות נוספת תוך 14 יום מהגשת התכנית המפורטת לוועדה המחוזית דרום כאמור בס"ק 3.
6. לרשום את הודעת חברת קויס טכנולוגיות בע"מ לפיה אבני הדרך העיקריות להקמת המפעל על ידה הן כדלהלן:

- (א) הגשת תכנית מפורטת עד 9 חודשים ממתן המלצת משרד הכלכלה והתעשייה כאמור בסעיף 1 לעיל.
- (ב) הגשת בקשה להיתר בנייה עד שנה מקבלת ההמלצה או 3 חודשים לאחר אישור התכנית המפורטת, המאוחר מבין שניהם.
- (ג) התחלת הבנייה תוך 18 חודשים ממתן ההמלצה או תוך 9 חודשים לאחר אישור התכנית המפורטת, המאוחר מבין שניהם.
- (ד) סיום הקמת המפעל ותחילת הפעלתו בתוך 36 חודשים ממתן ההמלצה או

27 חודשים מאישור התכנית המפורטת, המאוחר מבין שניהם.

7. לרשום את הודעת חברת קויס טכנולוגיות לפיה, ככל שתהיה דרישה להגדיל את התפוקה המתוכננת של ייצור האמוניה במפעל מעבר לתפוקה המתוכננת בעת הזו (העומדת על 70 אלף טון לשנה), היא תגדיל את תפוקת ייצור האמוניה במתקן בהתאם וזאת בכפוף לקבלת התחייבויות רכישה והעמדת ערבויות מתאימות מצד הלקוחות/מבקשים.
אין בהודעת החברה כדי להטיל על הממשלה מחויבות כלשהי בכל הנוגע להתקשרות כאמור.

ב. החלטה זו תבוא במקום האמור בהחלטה מס' 766 מיום 6 באוקטובר 2013.

ג. הקמת מקשר ימי מול חופי חיפה

לשם קידום תכנית להקמת מקשר ימי מול חופי חיפה לצורך עגינת אניית אמוניה (להלן – **המקשר הימי**):

1. להסמיך את חברת חיפה כימיקלים בע"מ לפי סעיף 76ב(ג) לחוק התכנון והבניה התשכ"ה-1965 (להלן – חוק התכנון והבניה), להכין תכנית לתשתית לאומית ולהגישה לוועדה לתשתיות לאומיות.
2. להנחות את יו"ר הוועדה לתשתיות לאומיות לקדם את התכנית שתוגש בהתאם לסעיף ג(1) לעיל, כך שהחלטה באשר להעברת התכנית להערות ולהשגות תתקבל בתוך 9 חודשים ממועד עריכת הבדיקה המוקדמת של התכנית ע"י מתכנתת הוועדה.
3. לתכנית יוכן ויוגש תסקיר השפעה על הסביבה לפי סעיף 76ג(4) לחוק התכנון והבניה. כמו כן, לאור מורכבות הפרויקט יערוך היועץ הסביבתי של הות"ל היוועצות עם המשרד להגנת הסביבה בנוגע לתסקיר ההשפעה על הסביבה וכן תיערך עם המשרד היוועצות לגבי היבטי הרישוי שבחקמת המקשר הימי והפעלתו בדגש על חומרים מסוכנים והיבטי הגנת הסביבה הימית.
4. להנחות את יו"ר הוועדה לתשתיות לאומיות, לעשות את כל הפעולות הנדרשות כך שלאחר שתוגש התכנית להערות הוועדות המחוזיות ולהשגות הציבור, תתקבל החלטה לגבי התכנית האמורה בהקדם האפשרי.
5. לרשום את הודעת השר להגנת הסביבה כי אבני הדרך העיקריות להקמת המקשר הימי יוטמעו בתנאי היתר הרעלים ככל שיינתן לחיפה כימיקלים, בין היתר, לצורך יישום חלופת האנייה הקטנה והזרמה הישירה, או בכל חלופה אחרת לטווח קצר שתאושר בהתאם לסעיף ד 2, כמפורט להלן –
  - א. הגשת תכנית לבדיקה תכנונית מוקדמת לות"ל – 8 חודשים ממועד קבלת החלטה זו.
  - ב. הגשת תכנית להיתר בניה – 6 חודשים מיום אישור התכנית בממשלה.
  - ג. הפעלה של המקשר הימי – עד 21 חודשים מיום קבלת היתר הבניה.
  - ד. הפסקת שימוש באניות קטנות – חודש מיום הפעלת המקשר.
  - ה. בשים לב לחובה לקדם את הפתרון המיטבי מבחינה הסביבתית במידה ולא תהיה עמידה באחת מאבני הדרך, יפוג היתר הרעלים בתוך 6 חודשים ממועד אי העמידה לאותה אבן דרך. הליך זה יהיה כפוף למתן זכות שמיעה כמתחייב מעקרונות המשפט המינהלי, וההיתרים יבחנו מחדש בשים לב לחובת המשרד להגנת הסביבה לקדם את החלופה המיטבית מהבחינה הסביבתית.
  - ו. אם וככל שהקמת המקשר הימי לא תצא אל הפועל מסיבות שאינן תלויות באי עמידה באבני הדרך כאמור בס"ק ה', יבחן שוב את השימוש בחלופת האוניה הקטנה על רקע התקדמות הקמת המפעל במישור רותם.

6. להטיל על מפקד פיקוד העורף לקבוע, במסגרת סמכותו, דרישות לאמצעים שינקטו עבור המקשר הימי, הנדרשים לשם מניעת סכנה לחיי אדם או לבריאותו או פגיעה ברכוש בעת מצב מיוחד בעורף בתוך 30 יום ממועד קבלת החלטה זו ומתן אישור או התייחסות נוספת תוך 14 יום מהגשת התכנית המפורטת לות"ל כאמור בס"ק 1.

7. לרשום את הודעת החברה לפיה, היה והחברה לא תמלא אחר התחייבותה ולא תקים את המקשר הימי וזאת מטעמים הקשורים בה ובה בלבד, החברה תרכוש את האמוניה הנדרשת לפעילותה מהמפעל המתוכנן להיבנות במישור רותם, בתנאים שיקבעו בין הצדדים במו"מ. אין בהודעת החברה כדי להטיל על הממשלה מחויבות כלשהי בכל הנוגע להתקשרות כאמור.

ד. ייבוא אמוניה בטווח הקצר באמצעות אנייה קטנה והזרמה ישירה למפעל

1. לרשום את הודעת החברה כי עד להפעלת המקשר הימי בהתאם לאבני הדרך שנקבעו להקמתו ובכפוף לאישורו על ידי הגורמים המוסמכים, בכוונתה לפעול לייבוא אמוניה לכל צרכי המשק באמצעות אניות קטנות והזרמה ישירה בצורת קיימת למפעלים ללא שימוש במיכל הקיים, או בכל דרך אחרת שיאשר המשרד להגנת הסביבה בהיתר הרעלים של החברה, והכל בכפוף לכל דין ובכפוף לקבלת האישורים הנדרשים.

2. ככל שלא תתקדם חלופת האניות הקטנות בהזרמה ישירה בזמן סביר, תבחן חלופה אחרת לייבוא אמוניה, ככל שתוצע על ידי גורמי המשק הנוגעים לעניין או שתוצע בדרך אחרת וככל שתימצא קבילה על ידי המשרד להגנת הסביבה והגורמים הממשלתיים הרלוונטיים האחרים, לרבות גופים בטחוניים, בכפוף לכל דין. אין באמור לעיל כדי להוות התחייבות ממשלתית לאישור מתווה זה או אחר לאספקת אמוניה בטווח הקצר ומובהר כי כל החלופות נדרשות עוד בחינה בהיבטי הסיכונים השונים שהן מעלות ע"י הגורמים המוסמכים בטרם מתן אישור סופי.

ה. הקמת ועדת היגוי

1. להקים ועדת היגוי למעקב אחרי ביצוע החלטה זו בכל הנוגע לקידום הפתרון לטווח ארוך בראשות מנכ"ל משרד האוצר, שעם חבריה יימנו: מנכ"ל המשרד להגנת הסביבה, מנכ"ל משרד ראש הממשלה, מנכ"ל משרד הכלכלה והתעשייה, הממונה על התקציבים, מנהל רשות מקרקעי ישראל, הממונה על ההגבלים העסקיים וראש מנהל התכנון, או מי מטעמם. כמו כן, בעת דיון בנושאים בעלי היבט ביטחוני, יזומנו הגורמים הרלבנטיים, ובינם המטה לביטחון לאומי ופיקוד העורף.

2. ועדת ההיגוי תהיה רשאית להאריך כל אחד מהמועדים הקבועים בהחלטה זו.

דברי הסבר

רקע כללי

בהמשך להחלטת המשרד להגנת הסביבה כי על מערך ייבוא האמוניה הקיים במפרץ להיסגר בשל הסיכון הנשקף ממנו לבריאות הציבור והסביבה, וכן בהמשך להחלטות בית המשפט העליון בהליך רע"פ 2841/17, שבמסגרתן נקבע כי מיכל האמוניה אינו חוקי, וכי על חברת חיפה כימיקלים לרוקן את מיכל האמוניה, פרסם משרד האוצר קול קורא למתן הצעות לאספקה שוטפת של אמוניה למשק הישראלי לטווח הארוך.

ביום 28 במאי 2017 התקיימה ישיבה בראשות מנכ"ל משרד האוצר, בהשתתפות הגורמים הממשלתיים הרלוונטיים לעניין, ובמסגרתה נבחנו החלופות שהתקבלו במענה ל"קול קורא". בישיבה נמצא כי החלופות אשר לגביהן קיימת היתכנות עקרונית למתן האישורים וההיתרים הנדרשים מטעם משרדי הממשלה, ושאינן דורשות סיוע כספי מהמדינה, הן אלה:

- א. הקמת מקשר ימי על ידי חברת חיפה כימיקלים.
- ב. הקמת מפעל תעשייתי הכולל ייצור אמוניה בדרום המדינה על ידי גורם פרטי אחר.

לאור האמור, מוצע לקדם פתרון ארוך טווח שישלב את שני הפתרונות האמורים, כמפורט בסעיפים א' ו - ג' להצעת המחליטים.

כמו כן, בניסיון להיערך לאפשרות שחלופת המקשר הימי לא תיושם בשל אילוצים של חברת חיפה כימיקלים, הגישה החברה לממשלה התחייבות כי ככל שחלופת המקשר הימי לא תיושם על ידה, היא מתחייבת לרכוש אמוניה מהמפעל שיוקם בדרום. כך, בהתאמה, הגיש הגורם הפרטי שעתיד להקים את המפעל לממשלה, התחייבויות שלפיה ככל שתהיה דרישה מתאימה לרכישת אמוניה מגופים נוספים, המגובה בערבויות מתאימות, הוא יפעל להגדלת אספקת האמוניה הנדרשת.

יצוין בהקשר זה כי מאחר שבהצעת המחליטים מוצע פתרון כולל ומשולב, הן לטווח הארוך והן לטווח הקצר, מוצע לבטל את החלטת הממשלה מס' 766 מיום 6 באוקטובר 2013 שעניינה "הקמת מפעל לייצור אמוניה במישור רותם", כמפורט בסעיף ג' להצעת המחליטים.

ייבוא אמוניה בטווח הקצר באמצעות אנייה קטנה והזרמה ישירה למפעל

בהמשך להחלטת המשרד להגנת הסביבה בדבר סגירת מערך ייבוא האמוניה הקיים, הכולל אנייה גדולה ומיכל חוף, קיים המשרד בחינה של חלופות לטווח הקצר. בחינה זו התבססה, בין היתר, על החלופות שהציגה חברת חיפה כימיקלים במסגרת בקשה לקבלת היתר רעלים מהמשרד. החלופה שנמצאה כקבילה ועדיפה על פני חלופות קבילות אחרות, היתה חלופת הפסקת השימוש במכל האמוניה, הפעלת אוניה קטנה, ופריקת האמוניה בספיקה נמוכה למכלים קיימים במפעל וכן אפשרות של אחסון נוסף באיזוטנקים. תמצית הבחינה ומסקנותיה מפורטות בחוות דעת האגף לחומרים מסוכנים במשרד להגנת הסביבה מיום 13.6.17. בחינה זו נערכה בהמשך לבחינה הראשונית שנערכה בעבר (פירוט בנושא זה מופיע בתייחסות אגף חומרים מסוכנים במסגרת חוות דעתו), ואלה תוצאותיה:

"בהתאם לתוצאות הבחינה שנעשתה, רמת הסיכון מהאנייה הקטנה נמצאה כנמוכה משמעותית ביחס למצב הקיים. נמצא שהחלופה קבילה מבחינת ההשפעה הבטיחותית והסביבתית על רצפטורים ציבוריים בהתאם למדיניות המשרד, לרבות מדיניות מרחקי הפרדה, אף שהיא מקימה סיכונים נוספים לגבי השינוע, הטעינה והפריקה והאחסון הפנים מפעלי של האיזוטנקים – וזאת מאחר שהגם וההנחה היא כי הסיכון לא יגיע לרצפטורים ציבוריים, עלולה להיגרם פגיעה בעובדים אך נושא זה אינו בליבת שיקול הדעת של המשרד להגנת הסביבה.

הכל בהתחשב בהתקנת כלל אמצעי המיגון לתרחישי שגרה וכן לתרחישי חירום, לרבות בהתאם להנחיות פיקוד העורף, וזאת גם לטווח המידי. בהקשר זה יודגש, כי אחסון האיזוטופים מחייב מיגון לפי הוראות פיקוד העורף, כתנאי לאחסונם. יישום מיגון זה מוערך במספר חודשים.

יודגש, כי יישום החלופה מחייב שימוש בצנרת הקיימת שנכון להיום ספק אם מאושרת מבחינה תכנונית או ברישיון עסק. ובכל מקרה התאמת הצנרת כך שיעשה מעקף למכל, תחייב קבלת כלל האישורים התכנוניים, הסטטוטוריים וכל אישור נוסף לפי כל דין. בנוסף, תידרשנה התאמות משמעותיות בהיתרי הרעלים של חברת חיפה כימיקלים.

חוות דעת זו משקפת את עמדת המשרד להגנת הסביבה לאחר היוועצות במומחים בארץ ובחו"ל. חוות הדעת תוצג גם בפורום המנחה הלאומי על מנת לקבל גם את התייחסות הרגולטורים המשיקים וכוחות החירום

מאז נכתבה חוות הדעת לעיל מסרה חברת חיפה כימיקלים למשרד להגנת הסביבה כי לא נדרש שינוי לצנרת לצורך השלמת מעקף למכל.

לפי המתווה שהעבירה חברת חיפה כימיקלים, בכוונתה להפעיל את מערך הייבוא האמור כבר בתוך 60 ימים מעת קבלת היתר הרעלים.

יצוין, כי בהעדר הצורך בבניית מעקף לצנרת ובהיתר הרעלים אין די. זאת, שכן הפעלת חלופת האוניה הקטנה מחייבת קבלת היתרים נוספים, לרבות וככל הנראה היתר בניה וכן רישיון עסק. יצוין, כי מחוות דעת מ"מ מנהל מינהל התכנון עולה כי לא הוצגו למינהל התכנון היתרי בניה לצנרת, או למצער היתרי בניה המאפשרים שימוש בצנרת הקיימת לטובת אמוניה; עם זאת, ועל פני הדברים, ניתן יהיה לעשות שימוש בתכניות המתאר הארציות הקיימות לצורך הוצאת היתרים חדשים לבניה או לשימוש, ולא יהיה צורך בתכנית חדשה לשם כך. יודגש, כי קבלת היתרי בניה ורישיון עסק לצנרת צפויה לארוך מספר חודשים ולהתקל בקשיים משפטיים.

עוד יצוין, כי בהתאם למתווה זה, חברת חיפה כימיקלים התחייבה בפני הממשלה, כי בתוך חודש מיום הקמת המקשר הימי, היא תפסיק את השימוש באניות הקטנות ותעבור לייבוא אמוניה באמצעות המקשר הימי.

יצוין, כי ככל שהמקשר הימי לא יתקדם מסיבות התלויות בחיפה כימיקלים או בכל גורם אחר, תקדם הממשלה חלופות אחרות שנמצאו כקבילות על ידי המשרד להגנת הסביבה, וזאת בהתאם להחלטה זו וללא צורך בהחלטת ממשלה נוספת.

הודעות חברת קויס וחברת חיפה כימיקלים בעניינים הקשורים להצעה להחלטה יצורפו בנפרד כחומר רקע.

נתונים כלכליים והשפעה על משק המדינה

אמוניה היא חומר גלם מרכזי בתעשייה המודרנית. האמוניה יובאה לישראל באמצעות אוניות ע"י חברת חיפה כימיקלים ואוחסנה במיכל ייעודי במפרץ חיפה. מפעל חיפה כימיקלים עושה שימוש ברוב האמוניה שהגיעה לישראל. האמוניה הוזרמה למפעל חיפה כימיקלים ישירות מהמיכל, חלק מהאמוניה שונעה באמצעות מיכליות כביש למפעל "חיפה כימיקלים דרום" ויתרת האמוניה הוזרמה למפעל דשנים בקרית אתא, שהעביר את האמוניה למשתמשים אחרים, באמצעות מסוף ניפוק¹.

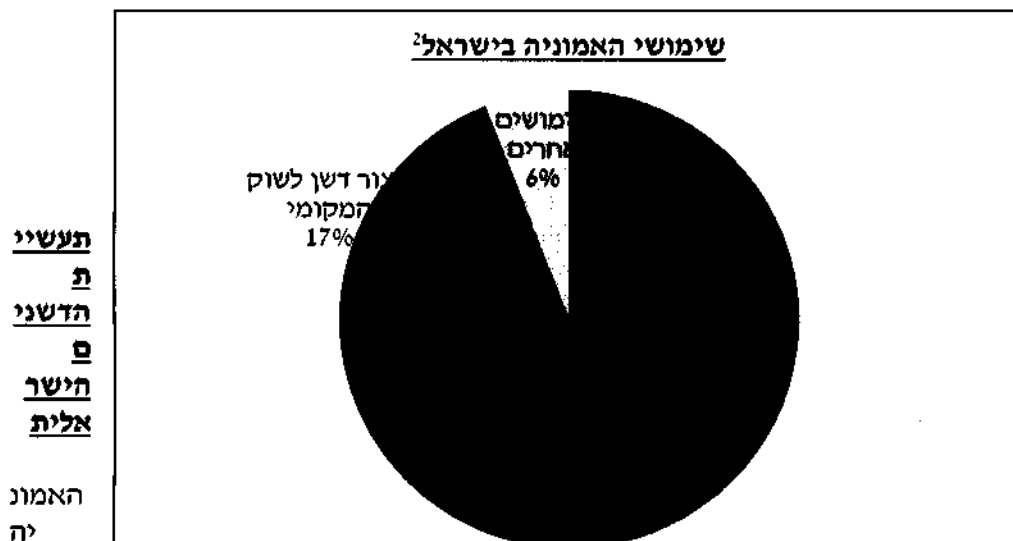
¹ בחינת חלופות למערך הייבוא, האחסון, הניפוק והשינוע של אמוניה במפרץ חיפה. המשרד להגניסי, 2011.

בישראל האמוניה משמשת חמש תעשיות עיקריות: הפקת דשנים, טיפול כימי במתכות, חומר חיוני למערכות קירור, תעשייה בטחונית וטיפול סביבתי.

כמות האמוניה שנעשית בה שימוש במשק לפי שימושים, כפי שהוצגה לביהמ"ש העליון:

שימוש	כמות אמוניה בטון לשנה
תעשיית הדשנים	96,000
תעשיות כימיה (כללי)	2,658
מערכות צמצום פליטות לאוויר	2,253
מזון ובתי קירור	526
מפצים לתעשיות קטנות	490
תעשייה בטחונית	93
טיפול בשפכים ומים	25
סה"כ	102,045

ללא אספקת אמוניה באופן שוטף ייפגעו עשרות מפעלים ובייחוד תיפגע תעשיית הדשנים הצורכת כ-94% מהאמוניה המיובאת.

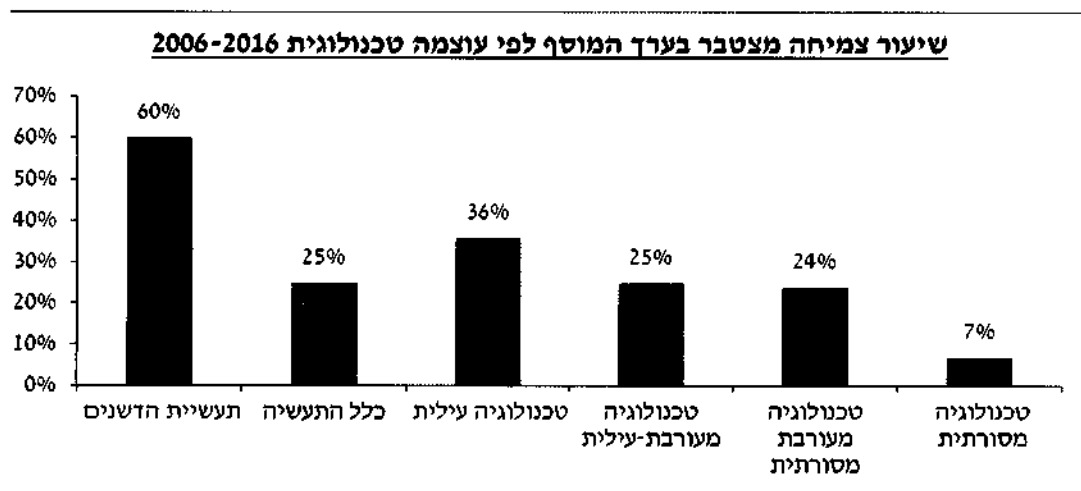

מהווה חומר גלם בסיסי ומרכזי המשמש לייצור חומצה חנקתית ודשנים חנקתיים. החברות המייצרות דשנים ועושות שימוש באמוניה הן חיפה כימיקלים וחברות קבוצת כי"ל, במפעל "דשנים וחומרים כימיים" ובאתר "כי"ל רותם". ללא אמוניה ייפגעו מאוד מפעלי ייצור הדשנים של כי"ל ועל פי עמדת חברת חיפה כימיקלים, היא עתידה להיסגר. בנוסף, מרבית האמוניה משמשת לייצור דשן לייצוא² ולכן פגיעה באספקת האמוניה תוביל לפגיעה משמעותית בייצוא.

תעשיית הדשנים הישראלית אופיינה בעשור האחרון בקצבי צמיחה מרשימים ביותר, גבוהים יותר מקצבי הצמיחה בתעשיית טכנולוגיות העילית ויותר מפי שתיים מקצב הצמיחה ביצור של כלל התעשייה³.

² הנתונים מתוך התייחסות אגף חומרים מסוכנים במשרד להגנת הסביבה ל"דו"ח ועדת מומחים מקצועית לבחינה מערכתית כוללת של פעילות האמוניה במפרץ חיפה", עמ' 2 - שימושי האמוניה בישראל, 27 ביוני 2017.

³ נתוני חברת חיפה כימיקלים המהווה את החלק הארי בתעשיית הדשנים. הפרש ערך מוסף (EBITDA + שכר) בין השנים. בהשוואה בין השנים 2006 ל-2016, ניתן בהחלט לראות עליה במדדי EBITDA ושכר, אולם יש לסייג גם מהגורמים הבאים: הסכמי רכש של חומרי גלם (בעיקר אשלג, הסדר הבוררות), מחירי הקומודיטיס בעולם, בעיקר אשלג, מחירי המוצר חנקת אשלגן וכדומה. כמו כן על פי נתוני הלמ"ס - לוח 20.8 ייצור תעשייתי ומספר משרות שכיר בתעשייה (סיווג 2011) ולוח יג/13 מדד הייצור התעשייתי 2016.

בשל מרכזיותה של תעשיית הדשנים בכלכלה הישראלית, העלות למשק במונחי תרומה לתמ"ג כתוצאה ממניעת אספקת אמוניה, וכגזרת מכך חיסול תעשיית הדשנים, נאמדת בכ- 42 מיליארד ש"ח בערכים מהווים.⁴

תרומת תעשיית הדשנים לכלכלה הישראלית

• תרומה לתמ"ג -

- **התוספת הישירה והעקיפה לתמ"ג שמייצרת כלל תעשיית הדשנים (רווח תפעולי תזרימי של החברות EBITDA והוצאות שכר בישראל) הוא כ-1.9 מיליארד ש"ח.** התרומה הישירה היא כ-900 מלש"ח⁵, ולפי מכפיל התמ"ג המתאים לתעשייה הכימית של 2.1⁶, התרומה הכוללת של תעשיית הדשנים לתמ"ג הוא כ-1,900 מלש"ח.
- **במונחי תפוקה תרומת תעשיית הדשנים למשק הישראלי היא כ-8.2 מיליארד ש"ח.** התפוקה הישירה, כלומר הכנסות החברות, עומדות על כ-3.5 מיליארד ש"ח⁷ ועי"פ מכפיל של 2.4⁷, התפוקה הכוללת היא 8.2 מיליארד ש"ח.

• תרומה לתעסוקה, בדגש על הפריפריה -

- תעשיית הדשנים תורמת לתעסוקה של כ-6,600 עובדים ישירים ועקיפים. כ-1,200 עובדים המועסקים ישירות בחברות הדשנים⁸ וכ-5,400 עובדים נוספים (קבלני משנה, ספקים, נותני שירותים וכו') במעגלים משניים לפי מכפיל של 4.5⁹.
- תעשיית הדשנים מציעה תעסוקה איכותית ובשכר גבוה בפריפריה - רוב המועסקים בתעשיית הם בחיפה, קריית אתא ומישור רותם בנגב.

⁴ הערכת התרומה השנתית הנוכחית לתמ"ג של תעשיית הדשנים - 1.9 מיליארד ש"ח בשנה; הנחת קצב צמיחת התעשייה בעתיד - 3.5% בשנה - הנחה שמרנית אל מול נתוני הצמיחה הגבוהים של התעשייה בשני העשורים האחרונים; ריבית היוון של 8% - בהסתמך על עלויות גיוס ההון הממוצעות בתעשיית הכימיה כפי שפורסם במחקר Cost of Capital Study 2016 של KPMG ובמחקר של בית הספר למנהל עסקים של אוניברסיטת ניו יורק; מהוון לאינסוף.

⁵ נתונים פיננסיים של החברות.

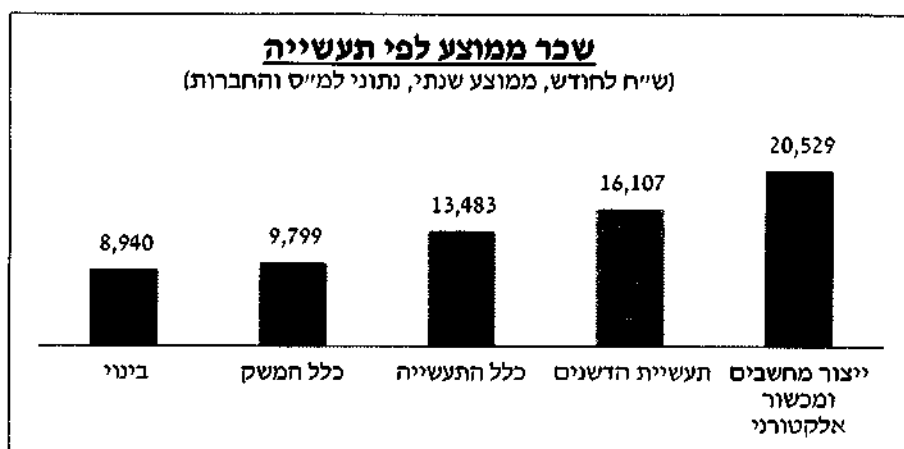
⁶ מבוסס על מחקר מוסד שמואל נאמן - "הערכת תרומתה של חברת טבע לכלכלה הלאומית של ישראל", ד"ר גלעד פורטונה, יובל ניב, ד"ר דניאל פרימן, אוגוסט 2014. ממוצע המכפילים של טבע וכי"ל עי"פ "חוות דעת כלכלית - התרומה למשק של חברת חיפה כימיקלים", ירום אריאב (להלן דו"ח אריאב).

⁷ ש"ח

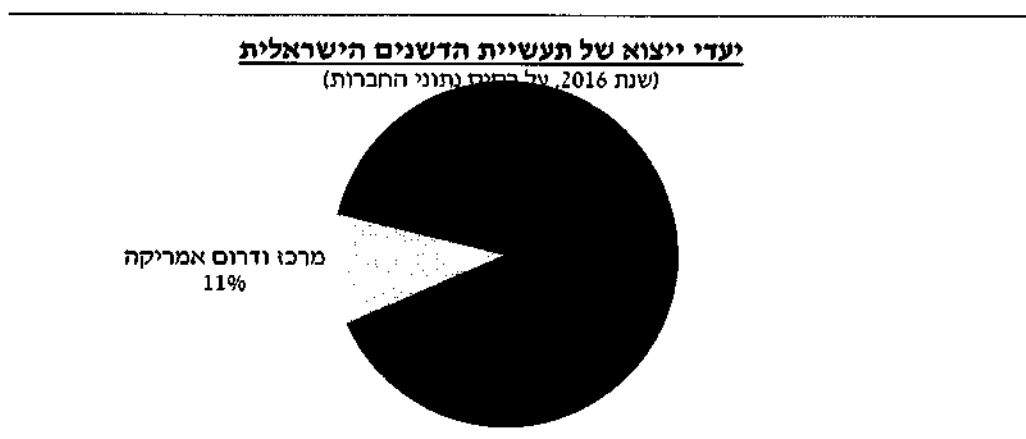
⁸ לפי מידע מהתאחדות התעשיינים שהתקבל ב-27.6.2017 וכן דו"ח אריאב.

⁹ מכפיל של 4.5 עובדים עקיפים על כל עובד ישיר בענף לפי דו"ח היקף ההשפעה הכלכלית של כי"ל דרום על המשק הישראלי בכלל ונתפ בארבע כפרט", ד"ר מיקי מלול, ד"ר דני פרימן וד"ר מוסי רוזנבוים, יוני 2010.

- השכר הממוצע בתעשיית הדשנים גבוה בכ-65% מהשכר הממוצע במשק וגבוה משמעותית מהשכר הממוצע בפריפריה (גבוה ביותר מ-80% מהשכר הממוצע בנפת חיפה וביותר מ-110% מהשכר הממוצע בנפת באר שבע).¹⁰

- **תרומה לייצוא** - תעשיית הדשנים מייצאת לכ-100 מדינות.¹¹ היקף היצוא השנתי הוא משמעותי ומסתכם בכ-1.3 מיליארד דולר שהם 1.8% מכלל יצוא הסחורות בישראל.¹²

- **תרומה לתעשיות ישראליות אחרות** - חברות הדשנים רוכשת חומרי גלם בישראל בהיקף של כמיליארד נ"מ בשנה, בעיקר אשלג ופוספטים ממפעלי ים המלח ורותם.¹³
- **קידום חדשנות** - תעשיית הדשנים היא תעשייה חדשנית המהווה תשתית חשובה למדעי הכימיה והנדסת הכימיה ומועסקים בה עשרות כימאים. יתרה מזאת, התעשייה משקיעה כ-1.8% מתרומתה הישירה השנתית לתמי"ג במחקר ופיתוח.¹⁴
- **חשיבות לחקלאות** - לתעשיית הדשנים חשיבות גדולה לחקלאות הישראלית. מוצרי הדשן, במאות סוגי ההרכבים השונים, מאפשרים את הגדלת התפוקה והאיכות של גידולים חקלאיים. מבדיקות שונות שנעשו, הדשן הנוזלי המיוצר בישראל ושלא ניתן לייבוא, מגדיל את התפוקה החקלאית באופן משמעותי לעומת שימוש בדשן מוצק.

¹⁰ השכר הממוצע בנפות הוא לשנת 2014 – מקור: "שכר והכנסה מעבודה לפי יישוב ומשתנים כלכליים שונים 2014", עמ' 11, מפה 1, המוסד לביטוח לאומי.

¹¹ לפי מידע מהתאחדות התעשיינים שהתקבל ב-27.6.2017.

¹² נכון לשנת 2014. הלמ"ס, "סטטיסטיקל 144 יבוא ויצוא סחורות של ישראל 2005-2014".

¹³ נתוני החברות

¹⁴ נתוני החברות

לסיכום, ישנה חשיבות רבה למציאת פתרון לאספקת אמוניה שוטפת למשק הישראלי עבור מפעלים רבים, ובדגש על תעשיית הדשנים שבהיעדר אמוניה עלולה להיעלם ובכך להביא לפגיעה ארוכת טווח ובלתי מבוטלת בתמ"ג, בייצוא המשקי ובאפשרויות תעסוקה איכותית בפריפריה.

יצוין, כי בין היתר נוכח היבטים כלכליים אלה, קיימת הצדקה להסמכת החברה להגשת תוכנית לות"ל כמפורט בסעיף ג.1. להחלטה.

השפעת ההצעה על תקציב המדינה ומצבת כח האדם

אין השפעה.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

שר האוצר – טרם התקבלה עמדתו.

שר הכלכלה והתעשייה – תומך

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטת הממשלה מס' 766 מיום 6 באוקטובר 2013 שעניינה "הקמת מפעל לייצור אמוניה במישור רותם"

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

תופץ בנפרד.

סיווגים*

סיווג ראשי: הנעת תהליך עבודה

סיווג משני: שינוי

תחום פעולה עיקרי: תשתיות וסביבה

מוגש על ידי ראש הממשלה
ועל-ידי השר להגנת הסביבה

ח' בתמוז התשע"ז
02 ביולי 2017

מזכירות הממשלה

החלטה מספר 766 של הממשלה מיום 06.10.2013.

הקמת מפעל ייצור אמוניה במישור רותם

.766

מ ח ל י ט י ם :

לקדם הקמה של מפעל לייצור אמוניה באזור מישור רותם שבנגב, במהירות האפשרית ובכפוף לכל דין, במטרה ליצור חלופה למיכל האמוניה הקיים במפרץ חיפה, החל משנת 2017, אך מבלי לפגוע בהבטחת אספקה שוטפת של אמוניה לכלל צורכי המשק בכל עת, ולפעול לשם כך כדלקמן:

1. להקים צוות היגוי בין-משרדי לקידום החלטה זו, בראשות מנכ"ל המשרד להגנת הסביבה ובהשתתפות מנכ"ל משרד הכלכלה או נציגו, מנכ"ל משרד התשתיות הלאומיות, האנרגיה והמים או נציגו, מנכ"ל המשרד להגנת העורף או נציגו, הממונה על התקציבים במשרד האוצר או נציגו, מנהלת אגף פרויקטים לאומיים ברשות מקרקעי ישראל והממונה על מחוז הדרום במשרד הפנים.

2. להנחות את רשות מקרקעי ישראל כדלקמן:

א. לפרסם, לא יאוחר מיום 31.12.13, מכרז להחכרה של קרקע מתאימה באזור התעשייה מישור רותם בנגב, המיועדת להקמת מפעל לייצור אמוניה מגז טבעי. המכרז יתייחס לקרקע כולל עלות הפיתוח (קרקע מפותחת), ללא מחיר מינימום.

נוסח המכרז יאושר, טרם פרסומו, על ידי צוות ההיגוי הבין-משרדי, ויגובש בהתייעצות עם רשות ההגבלים העסקיים, המועצה הלאומית לכלכלה, החשבת הכללית במשרד האוצר והמטה לביטחון לאומי במשרד ראש הממשלה, זאת, בשים לב, בין היתר, להבטחת התחרותיות בהליך המכרזי, לאספקה רציפה של אמוניה למשק, בשגרה ובחירום, ולסוגיית התחרותיות במשק.

ב. לחתום על חוזה פיתוח עם החברה הזוכה במכרז, לא יאוחר

מזכירות הממשלה

מיום 15.9.2015, בכפוף להשלמת תוכנית מפורטת, כמשמעותה בחוק התכנון והבנייה, תשכ"ה-1965, עד למועד זה.

3. להכריז כי הקמת מפעל האמוניה במישור רותם היא פרויקט בעל חשיבות ודחיפות לאומית, ולהנחות את כלל משרדי וגופי הממשלה והרגולציה, לרבות מוסדות התכנון והבניה, לקדם ולתעדף, בכפוף לכל דין, את הטיפול בנושא, לרבות היבטי תשתית רלוונטיים ובכללם אספקת גז טבעי, במטרה להשלימו במועדים הקבועים לעיל.
4. השר להגנת הסביבה יהיה אמון על ביצוע מעקב אחר יישום החלטה זו, וידווח לממשלה, בכתב, אחת לחצי שנה, על התקדמות הפרויקט. הממשלה מסמיכה את מנכ"ל משרד ראש הממשלה לפעול כוועדת חסמים למחלוקות, ככל שיתעוררו, במסגרת יישומה של החלטה.